

DZIAŁALNOŚĆ DZIAŁU PARKOWEGO OŚRODKA KULTURY LEŚNEJ W GOŁUCHOWIE W 2011 ROKU

Stanisław Czołnik

Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie

Park-arboretum Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie ma długą historię sięgającą połowy XIX wieku. Na tę historię składały się kolejno mijające lata. Były one za każdym razem inne. Stosownie do fazy rozwojowej założenia ogrodowego miały odmienny i specyficzny charakter.

Rok 2011 był dla gołuchowskiego arboretum rokiem bardzo trudnym. Złożyły się na to dwa zasadnicze wydarzenia: intensywne opady w miesiącach wiosennych oraz wichura, która przeszła nad Gołuchowem i okolicą z 5 na 6 września. Opady spowodowały podtopienia niektórych obszarów parku, czego konsekwencją były znaczne opóźnienia i utrudnienia w pracach pielęgnacyjnych. W efekcie wichury odnotowano znaczące szkody w drzewostanach i nasadzeniach na terenie całego parku. Wykaz drzew złamanych i wywrotów przedstawiony w tabeli 1 obrazuje zaledwie część zniszczeń i problemów z tym związanych. Uszkodzeniu i zdeformowaniu uległo wiele drzew. Obłamane zostały konary, opadające drzewa uszkodziły korę sąsiednich, spowodowały również zniszczenie nasadzeń. Uszkodzeniu uległy ławki, ogrodzenie parkowe, indywidualne osłonki drzew, grodzenie młodych nasadzeń. Dużym wysiłkiem do końca roku kalendarzowego zdołano uprzątnąć większość wywrotów i złomów. Pomimo wymienionych wyżej niekorzystnych zjawisk meteorologicznych zdołano w większości zrealizować założone na początku roku cele.

W ramach przywracania układu architektoniczno-przestrzennego uporządkowano 10,15 ha powierzchni w oddziałach: 23a,g,h; 24a,b; 25d; 26a. Prace miały na celu usunięcie samosiewów drzew i zbędnego podszytu. W należytych stanie

*Adres do korespondencji – Corresponding author: Stanisław Czołnik, Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie, ul. Działyńskich 2, 63-322 Gołuchów,
e-mail: stanislaw.czolnik@okl.lasy.gov.pl*

utrzymywano linie oddziałowe, będące zarówno elementami podziału powierzchniowego, jak i szlakami komunikacyjnymi, po których odbywa się ruch turystyczny na łącznej powierzchni 4,66 ha.

W okresie wiosennym wzbogacano i uzupełniano kolekcje dendrologiczne. Wysadzono 509 sztuk drzew i krzewów oraz 28 sztuk drzew dużych, z użyciem ciężkiego sprzętu. Przystąpiono też do rewaloryzacji alei świerkowej. Wysadzono 112 sztuk świerka, odnawiając ok. 200 mb alei. Nasadzenia zostały ogrodzone siatką w celu ochrony przed zwierzyną. Jest to pierwszy etap w rekonstrukcji alei. Następny odcinek zostanie zrealizowany w 2012 r. Jesienią zostały zrealizowane projekty zagospodarowania terenu przy zabudowaniach podworskich. Ponadto w ramach poprawek, na powierzchniach uszkodzonych przez wichurę posadzono 450 sztuk dębów.

Park to finezyjny układ kompozycyjny, gdzie występują drzewa soliterowe, grupy drzew i krzewów, a także zwarte drzewostany. Występuje tu znaczne zróżnicowanie wiekowe. Polany parkowe oraz część nasadzeń drzew i krzewów wymagają koszenia traw i chwastów (niektóre powierzchnie częściej niż dwa razy). W 2011 roku wykonano koszenie na łącznej powierzchni 89,12 ha. Przeprowadzone zostały także prace pielęgnacyjne w winnicach na 113 winoroślach, które polegały na zabiegach ochronnych, nawożeniu, pieleniu oraz przycinaniu. W oddziale 11 na terenie dawnych szkólek zabiegom pielęgnacyjnym poddano ok. 2500 sztuk roślin. Przycinano i formowano żywopłoty. Wybrane rośliny nawożono oraz w razie potrzeby podlewano.

W wyniku prac pielęgnacyjnych, usuwania drzew martwych, wywrotów, złomów oraz w wyniku eliminowania skutków wichury uzyskano masę 575,775 m³ drewna. Liczba ta obejmuje również drewno uzyskane w wyniku cięć w oddziałach 33 i 32 na terenie Pokazowej Zagrody Zwierząt. Ogółem usunięto 283 drzewa, między innymi: sosny (60 szt.), świerki (34 szt.), daglezie (17 szt.), jodły (6 szt.), dęby (78 szt.), buki (20 szt.), brzozy (12 szt.). Na masę drewna przedstawioną wyżej składa się także drewno uzyskane z wyróbki obłamanych konarów oraz cięć (głównie czeremchy i robinii) w ramach przywracania właściwego układu architektonicznego.

W Ośrodku Kultury Leśnej od dawna dużą wagę przywiązuje się do ochrony drzew najstarszych, drzew o dużych rozmiarach, cennych dendrologicznie i krajo-brazowo. Dlatego od wielu lat corocznie pewna liczba tych drzew zostaje poddana zabiegom pielęgnacyjnym w koronach np. są zakładane specjalne wzmocnienia. W 2011 roku zabiegom takim poddano 66 drzew.

Istotnymi pracami, decydującymi o utrzymaniu parku w należyтым stanie estetycznym, zwiększającym komfort zwiedzania i prowadzenia zajęć edukacyjnych, były prace porządkowe. Polegały one na bieżącym usuwaniu opadłych gałęzi, zbieraniu ściemi, grabieniu i wywożeniu liści itp. czynnościach. Stanowiły one około 15 % kosztów całego utrzymania parku. Prace polegające na usunięciu chwastów wykonano na ok. 0,80 ha.

Park jest pod stałym nadzorem Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, Delegatura w Kaliszu, którego przedstawiciel na bieżąco weryfikuje prawidłowość prowadzonych działań. Staraniem Działu Parkowego uzyskano też pomoc finan-

sową w postaci dotacji z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu. Dotacja w kwocie 150 000,00 złotych w znacznym stopniu pozwoliła na realizację, opisanych w sposób bardzo skrótowy i zaledwie sygnałny, działań w parku-arboretum. W omawianym roku wzbogacono infrastrukturę parku o kolejne utwardzone ścieżki. Rozpoczęto też realizację dużego przedsięwzięcia w oddziale 11, jakim są ogrody kwiatowo-ziołowe. Wykonano część przygotowawczą, utwardzono powierzchnię ścieżek i założono krawężniki oraz komputerowo sterowany system nawadniania.

W zakres kompetencji Działu Parkowego wchodzi również nadzór nad Pokazową Zagrodą Zwierząt, zabezpieczenie karmienia zwierząt oraz stała opieka weterynaryjna. W 2011 roku w pokazowej zagrodzie urodziły się 3 daniela, jeden konik polski, 4 dziki oraz 4 żubry. Liczba osobników w poszczególnych gatunkach na dzień 31 grudnia 2011 roku była następująca: daniela – 11 szt., koniki polskie – 4 szt., dziki – 7 szt., żubry – 9 szt. Zestawienie wszystkich żubrów hodowanych w 2011 roku przedstawia tabela 2. W analizowanym roku Pokazową Zagrodę Zwierząt odwiedziło ponad 135 tys. osób.

DZIAŁALNOŚĆ DZIAŁU PARKOWEGO OŚRODKA KULTURY LEŚNEJ W GOŁUCHOWIE W 2011 ROKU

S t r e s z c z e n i e

W artykule zawarto podstawowe informacje o wydarzeniach i pracach, jakie miały miejsce w parku-arboretum Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie. Przedstawiono skutki wichury z września 2011. Skrótowo omówiono zakres i rozmiar prac w odniesieniu do usuwania martwych drzew, wywrotów, wzbogacania kolekcji dendrologicznych, prac pielęgnacyjnych, ochroniarskich, porządkowych. Przedstawiono także zakres działań w Pokazowej Zagrodzie Zwierząt.

Słowa kluczowe: Ośrodek Kultury Leśnej, park-arboretum, Pokazowa Zagroda Zwierząt, kolekcja dendrologiczna, żubr

ACTIVITY OF PARK DEPARTMENT OF THE FOREST CULTURE CENTRE IN GOŁUCHÓW IN 2011

S u m m a r y

This article includes basic information about events and work which took place in park-arboretum of the Forest Culture Centre in Gołuchów. Consequences of strong gale on September 2011 were showed. Range and size of work concerned removing dead trees, uprooting trees, enriching dendrological collection, nur-

sing and preservation work were describe in short way. Also range of action in the Animal Show Pen was discussed.

Key words: Forest Culture Centre, park-arboretum, Model Animal Pen, dendrological collection, European bison

Tabela. 1. Wykaz wywrotów i drzew złamanych podczas wichury 5/6 września 2011 roku

Table 1. List of uprooting and broken trees during strong gale on 5/6th September 2011

Lp.	Oddział/ pododdział	Gatunek	Numer inwenta- ryzacyjny	Pierśnica (cm)	Obwód (cm)
1	1c	Klon pospolity	121	50	157
2	1c	Klon pospolity	119	50	157
3	1c	Dąb szypułkowy	249	83	261
4	2s	Brzoza omszona	1359	36	113
5	2s	Świerk srebrny	1328	26	82
6	2p	Klon pospolity	1221	30	94
7	2p	Klon pospolity	1219	40	126
8	2p	Klon pospolity	1222	28	88
9	2p	Klon pospolity	1236	35	110
10	2p	Dąb szypułkowy	1148	51	160
11	2h	Kasztanowiec biały	765	80	251
12	3b	Jodła pospolita	26	44	138
13	3b	Świerk pospolity	14	48	151
14	3c	Buk pospolity		45	145
15	3c	Dąb szypułkowy		58	188
16	3g	Klon pospolity		54	170
17	3g	Surmia zwyczajna	46	3	9
18	5b	Trzmielina pospolita	22	6	19
19	6c	Żywotnik olbrzymi	448	56	176
20	8d	Sosna wejmutka	31	27	85
21	8h	Dąb czerwony		72	226
22	9a	Lipa drobnolistna	11	67	210
23	9f	Buk pospolity	66	85	251
24	9k	Buk pospolity	120	67	210
25	9k	Olsza czarna	119	65	195
26	10j	Dąb szypułkowy	458	24	75
27	10j	Dąb szypułkowy	468	96	301
28	13c	Świerk pospolity		43	138
29	13c	Daglezja odm. szara		31	100
30	15d	Dąb szypułkowy	17	39	122
31	15d	Brzoza brodawkowata	14	37	116

Lp.	Oddział/ pododdział	Gatunek	Numer inwenta- ryzacyjny	Pierśnica (cm)	Obwód (cm)
32	15g	Klon pospolity	142	57	179
33	22b	Dąb szypułkowy		45	145
34	15g	Wierzba biała	115	39	122
35	15g	Lipa drobnolistna	103	61	192
36	17d	Klon polny		48	150
37	17f	Dąb szypułkowy		54	170
38	17f	Dąb szypułkowy		46	145
39	17h	Klon pospolity		38	120
40	17h	Robinia biała		46	145
41	18f	Lipa drobnolistna		18	56
42	18f	Dąb szypułkowy		63	198
43	18f	Dąb szypułkowy		53	166
44	18f	Dąb szypułkowy		43	135
45	18f	Dąb szypułkowy		38	135
46	19a	Sosna pospolita		37	116
47	19a	Sosna pospolita		36	113
48	19a	Sosna pospolita		52	163
49	19a	Świerk pospolity		22	70
50	20f	Brzoza brodawkowata		43	135
51	20a	Daglezja zielona		28	88
52	20a	Daglezja zielona		30	94
53	20a	Daglezja zielona		35	110
54	20a	Daglezja zielona		45	145
55	20a	Daglezja zielona		42	132
56	20a	Daglezja zielona		42	132
57	20a	Daglezja zielona		43	135
58	20a	Daglezja zielona		45	145
59	20a	Daglezja zielona		48	151
60	20a	Daglezja zielona		48	151
61	20a	Daglezja zielona		52	163
62	20a	Daglezja zielona		53	166
63	20a	Daglezja zielona		58	188
64	20a	Daglezja zielona		60	188
65	20c	Sosna pospolita		40	125
66	20c	Sosna pospolita		34	106
67	20c	Sosna pospolita		40	125
68	20c	Sosna pospolita		38	120
69	20c	Sosna pospolita		28	88
70	20c	Sosna pospolita		43	135
71	20c	Sosna pospolita		33	103
72	20c	Świerk pospolity		47	147
73	20c	Świerk pospolity		32	100

Lp.	Oddział/ pododdział	Gatunek	Numer inwenta- ryzacyjny	Pierśnica (cm)	Obwód (cm)
74	20c	Świerk pospolity		34	106
75	20c	Świerk pospolity		35	110
76	20c	Świerk pospolity		42	132
77	20c	Świerk pospolity		35	110
78	20c	Czeremcha pospolita			
79	20c	Czeremcha pospolita			
80	20c	Klon jawor		45	145
81	20c	Dąb szypułkowy		80	252
82	20d	Dąb szypułkowy	17	57	179
83	20d	Sosna pospolita	16	38	120
84	20d	Sosna pospolita	38	46	144
85	20d	Świerk pospolity	51	55	170
86	20d	Świerk pospolity	53	45	145
87	21c	Sosna pospolita		33	104
88	22b	Dąb szypułkowy		45	145
89	22b	Dąb szypułkowy		53	166
90	22b	Świerk pospolity		60	188
91	22b	Świerk pospolity		50	157
92	22b	Świerk pospolity		42	132
93	22c	Buk pospolity		97	304
94	22c	Czeremcha pospolita			
95	22c	Buk pospolity		70	220
96	22c	Dąb szypułkowy		62	194
97	22c	Olsza czarna		50	157
98	22d	Jabłoń ozdobna			
99	23a	Dąb szypułkowy		42	132
100	23a	Dąb szypułkowy		58	182
101	24b	Świerk pospolity		30	94
102	25c	Jodła pospolita		46	145
103	25c	Jodła pospolita		48	151
104	25c	Dąb szypułkowy		60	188
105	25b	Buk pospolity		45	145
106	25b	Brzoza brodawkowata		38	120
107	26a	Dąb szypułkowy		120	377
108	26a	Buk pospolity		85	267
109	26a	Dąb szypułkowy		70	220
110	26a	Żywotnik zachodni		25	78
111	26a	Żywotnik zachodni		27	84
112	26a	Dąb szypułkowy		95	298
113	26a	Buk pospolity		40	125
114	26a	Buk pospolity		60	188
115	26a	Buk pospolity		50	157

Lp.	Oddział/ pododdział	Gatunek	Numer inwenta- ryzacyjny	Pierśnica (cm)	Obwód (cm)
116	26a	Buk pospolity		48	151
117	27b	Sosna pospolita		27	84
118	27b	Dąb szypułkowy		43	135
119	28f	Brzoza brodawkowata		28	88
120	28f	Brzoza brodawkowata		20	62
121	28f	Dąb szypułkowy		17	53
122	29a	Sosna pospolita		20	62
123	29a	Sosna pospolita		36	113
124	29a	Sosna pospolita		20	62
125	29a	Sosna pospolita		25	78
126	29a	Sosna pospolita		29	91
127	29b	Świerk pospolity		32	100
128	29b	Sosna pospolita		31	97
129	29b	Sosna pospolita		35	110
130	29b	Sosna pospolita (posusz)		24	75
131	29b	Modrzew europejski (posusz)		60	188
132	30g	Topola białą		35	110
133	30g	Dąb szypułkowy		73	226
134	30g	Brzoza brodawkowata		34	106
135	30g	Brzoza brodawkowata		45	145
136	30h	Świerk pospolity		54	170
137	30h	Świerk pospolity		52	163
138	31d	Dąb szypułkowy		38	120
139	31d	Dąb szypułkowy		55	172
140	31d	Dąb szypułkowy		37	116
141	31f	Świerk pospolity		30	94
142	31h	Świerk pospolity	50	74	232
143	31h	Świerk pospolity	51	43	135
144	31h	Świerk pospolity	98	50	157
145	31l	Jodła pospolita	279	35	110
146	31l	Czeremcha pospolita			
147	31l	Sosna pospolita		38	120
148	31l	Dąb szypułkowy		37	116
149	31l	Świerk pospolity	245	36	113
150	25d	Żywotnik zachodni		32	100

Tabela 2. Zestawienie wszystkich żubrów hodowanych w Ośrodku Kultury Leśnej w Gołuchowie w 2011 roku
 Table. 2. Register of all European bison (*Bison bonasus*) bred in the Forest Culture Centre in Gołuchów in 2011

Lp.	Numer rodowodowy	Płeć	Nazwa	Rodzice		Data				U w a g i
				Numer rodowodowy	Nazwa	urodzenia	śmierci	otrzyma- nia	wystania	
1	8536	F	POLNA II	M 6855 F 5554	POPIEL PLEDA	30.06. 1996 r.				
2	11195	F	PODUSTA	M 7751 F 10360	PODRÓŻNIK PODESTA	22.06. 2008 r.				
3	9130	M	PODOBAS	M 6570 F 7752	POLUKS POŚWIERKA	18.04. 1999r.			17.05. 2011r.	Przekazano do Nad- leśnictwa Borki*
4	10906	F	POCIESZKA	M 8105 F 8566	POŚLIZG POLEWKA	02.07. 2007 r.				
5	11194	F	POINSECJAII	M 7751 F 10363	PODRÓŻNIK POINTA	15.06. 2008 r.				
6	11201	M	POGAJ	M 9130 F 7537	PODOBAS PODRYWKA	6.05. 2008 r.				
7	11202	M	POŚLUCH	M 9130 F 8536	PODOBAS POLNAII	12.08. 2008 r.			17.05. 2011r.	Przekazano do Nad- leśnictwa Borki*
8	11941	M	POLASEK	M 9130 F 10906	PODOBAS POCIESZKA	20.05. 2011 r.				
9	11942	M	POSZYT	M 9130 F 11194	PODOBAS POINSECJA II	21.05. 2011 r.				
10	11943	F	POGÓDKA	M 9130 F 8536	PODOBAS POLNAII	7.07. 2011 r.				
11	11944	F	POCIEMNA	M 9130 F 11195	PODOBAS PODUSTA	20.08. 2011 r.				

* Przekazane do Nadleśnictwa Borki na podstawie Decyzji Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska DOPogiz-4200/
 IV.A-52/4611/10/Is z dnia 31.12.2010 r.

Ryc. 1. Powalone świerki w oddziale 30h parku-arboretum (fot. S. Czołnik)

Fig. 1. Strucked down spruces in 30h section of park-arboretum (photo by S. Czołnik)

Ryc. 2. Most uszkodzony podczas wichury w parku-arboretum (fot. S. Czołnik)

Fig. 2. Bridge damaged during strong gale in park-arboretum (fot. S. Czołnik)

Ryc. 3. Powalone świerki w oddziale 22b parku-arboretum (fot. B. Olejnik)

Fig. 3. Strucked down spruces in 22b section of park-arboretum (photo by B. Olejnik)

Ryc. 4. Prace przy rekonstrukcji alei świerkowej w oddziale 19 parku-arboretum (fot. B. Olejnik)

Fig. 4. Work at the reconstruction of the spruce alley in section 19 of park-arboretum (photo by B. Olejnik)